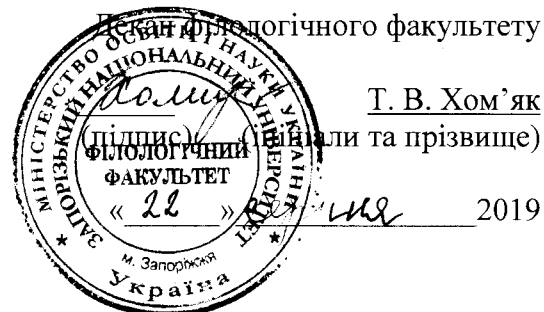

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти

бакалавр

Галузь знань

01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність

014 Середня освіта

Освітня програма

Середня освіта (українська
мова і література)

Професійна кваліфікація (за наявності)

25157 Вчитель середнього навчально-
виховного закладу

2019-2020 н. р.

Робоча програма навчальної педагогічної практики для здобувачів вищої освіти освітнього рівня бакалавра за спеціальністю 014 Середня освіта, освітньою програмою «Середня освіта (українська мова і література).

«20» серпня 2019 року. – 8 с.

Розробники: доцент кафедри української літератури Л. О. Костецька, к. філол. наук, доцент;
доцент кафедри української літератури О. А. Слижук, к. пед. наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури.

Протокол від «21» серпня 2019 р. № 1.

Завідувач кафедри Г. Г. Н. В. Горбач

«21» серпня 2019 року.

Схвалено науково-методичною радою філологічного факультету.

Голова І. І. Ільченко

ВСТУП

Наразі українській системі освіти потрібні нові концепції, парадигми та технології навчання і виховання, які зможуть забезпечити підготовку фахівців для «Нової української школи».

У такий загальноосвітній навчальний заклад повинен прийти вчитель нового типу професіонал, інтелігент, громадянин, носій і виразник загальнолюдських цінностей, провідник ідей національної культури, людина гуманістичної спрямованості та яскрава індивідуальність.

Саме тому професійна підготовка майбутнього вчителя не може обмежуватися лише оволодінням теоретичними та спеціальними компетентностями.

Виконуючи будь-які професійні функції, людина реалізує себе як індивідуальність і особистість, цілісно реагуючи на ситуації, що виникають, вступаючи у взаємодію з іншими учасниками професійних стосунків, створюючи систему індивідуальних цінностей. Особистісна готовність до виконання професійних обов'язків є передумовою до формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя, допомагає повністю реалізовувати свій творчий потенціал.

Психологічно неосвічена людина частіше потрапляє під вплив негативних факторів, зазнає особистісних деформацій, сама починає завдавати психічні травми людям, з якими спілкується на міжособистісному чи професійному рівнях. У цьому контексті однією з провідних проблем професійної підготовки майбутнього вчителя на сучасному етапі є розвиток не тільки його пізнавальної активності, але й здатності до професійного самопізнання, самоусвідомлення та самотворення.

Сутнісний смисл цього процесу полягає не у привласненні всієї різноманітності засобів педагогічної діяльності, засобів взаємодії з учнем, який розвивається, а у відборі оптимальних для конкретного вчителя засобів впливу та взаємодії з учнем. Змістом і характером психолого-педагогічного навчання повинна вироблятися готовність учителя до професійного самопізнання, гармонійної внутрішньої інтеграції.

Системотворчим стрижнем базової професійної підготовки у вищому навчальному закладі є практика студентів. Навчальна педагогічна практика створює умови для вироблення внутрішньої установки на педагогічну професію, розвитку професійного інтересу, відповідних педагогічних умінь та здібностей. Вона дає можливість корекції та перевірки рівня засвоєння знань, застосування їх у педагогічній діяльності. Успішне вирішення навчально-виховних завдань вимагає постійного аналізу власної педагогічної діяльності та діяльності вчителів, рефлексії, креативності, самовдосконалення.

Педагогічна практика створює сприятливі умови для розвитку цілеспрямованої систематичної науково-дослідницької діяльності студента, спонукає його до активності, творчості, орієнтує на індивідуально-творчий стиль професійної діяльності. Безпосередня практична діяльність студента у загальноосвітньому навчальному закладі сприяє розвитку мотиваційного компонента професійного становлення майбутнього вчителя (професійного інтересу, бажання працювати з дітьми, гуманістичної спрямованості), когнітивного компонента (професійної компетентності), фасилітативного компонента (оволодіння різними педагогічними технологіями), а педагогічно доцільна її організація дозволяє забезпечити особистісно орієнтований характер навчально-виховного процесу вищого навчального закладу.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою проведення навчальної педагогічної практики є розвиток компонентів професіоналізму студентів педагогічних спеціальностей, професійної культури майбутніх учителів, їхньої педагогічної майстерності, оволодіння ними педагогічними технологіями.

Основними **завданнями** під час практики є:

- створення мотиваційного компонента професійного становлення майбутнього вчителя української мови і літератури;
- збагачення й поглиблення професійних знань;
- розвиток інтелектуальних здібностей;
- розвиток педагогічного мислення;
- опанування методиками педагогічних досліджень;
- опанування технологіями організації педагогічного спілкування з учнем, класним колективом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- вимоги до навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі, його особливості, умови продуктивності;
- особливості педагогічної діяльності вчителя-вихователя;
- психологічні особливості дітей шкільного віку;
- умови створення комфортного навчального середовища для учнів закладів середньої освіти;
- типи спілкування учителя з учнями в освітньому процесі.

вміти:

- виконувати завдання, спрямовані на дослідження навчально-виховного процесу;
- визначати тип професійної поведінки вчителів;
- досліджувати характер взаємодії класного керівника з учнями;
- проводити соціометрію;
- досліджувати інтереси учнів.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких

компетентностей:

- здатність вчитися, удосконалювати власне навчання і виконання завдань самостійно;
- здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію;
- навички роботи в команді;
- критичне осмислення основних світоглядних теорій і принципів у навчанні та професійній діяльності;
- уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності;
- уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;
- дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й учителями.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна педагогічна практика спирається на засвоєні теоретичні знання з навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Основи наукових досліджень», «Шкільний курс української мови», «Шкільний курс української літератури» та є підготовчим етапом до засвоєння курсів «Методика викладання української мови», «Методика викладання української літератури», до проходження виробничої педагогічної практики.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У період педагогічної практики кожен студент індивідуально організовує свою роботу:

1. працює у загальноосвітньому навчальному закладі 6 академічних годин щодня, виконує всі види робіт, передбачені практикою;
2. має індивідуальний план роботи відповідно до програми педагогічної практики;

3. веде щоденник педагогічних спостережень, де фіксуються результати спостережень і аналізується виконана робота;
4. виконує обов'язки помічника класного керівника в організації життєдіяльності учнів на період практики;
5. виконує розпорядження адміністрації загальноосвітнього навчального закладу та керівника практики;
6. у визначений день консультується з методистом від кафедри української літератури.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Керівництво практикою та контроль за її проходженням здійснюється на загальноуніверситетському та кафедральному рівнях.

Університетський керівник навчальної практики студентів здійснює загальне керівництво організацією практики й виконує такі функції:

- укладає угоди з загальноосвітніми навчальними закладами;
- готує накази про проходження педагогічної практики;
- складає графіки проходження практики різними факультетами;
- проводить настановчі та підсумкові наради з методистами, які керують практикою студентів;
- бере участь у настановчих та підсумкових конференціях;
- інструктує старост академічних груп щодо оформлення документації з педагогічної практики;
- координує і контролює роботу методистів-керівників, відвідує виховні заходи, які проводять студенти під час навчальної практики;
- бере участь у роботі кафедр, рад факультетів при обговоренні питань пропедевтичної практики студентів;
- відповідає за документацію: накази, графіки, поточна документація, журнали, документація на оплату вчителям ЗНЗ, звіти;
- складає загальний звіт про проходження пропедевтичної практики в університеті.

Груповий керівник навчальної педагогічної практики від кафедри української літератури здійснює безпосереднє керівництво в загальноосвітньому навчальному закладі й виконує такі функції:

- бере участь у розробці програми практики, працює над її удосконаленням;
- готує методичну документацію з питань педагогічної практики та
- надає методичну допомогу практикантам;
- проводить розподіл груп за базами практики та готує необхідні
- матеріали для відповідного наказу декана факультету;
- забезпечує проведення настановчих і підсумкових конференцій, колоквіумів, семінарів з педагогічної практики;
- контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу освіти;
- організовує відвідання та обговорення студентами уроків та інших заходів, які проводяться досвідченими вчителями загальноосвітнього навчального закладу;
- перевіряє документацію, подану студентами;
- заповнює журнал групи, виставляє в ньому бали;
- складає звіт за результатами практики і подає університетському керівникові.

Поточний контроль виконання студентами-практикантами основних завдань здійснює груповий керівник протягом педагогічної практики.

Основними формами підсумкового контролю студентів за результатами проходження педагогічної практики є підсумкова конференція, яку проводять через тиждень по закінченні практики, і перевірка оформленої студентом звітної документації. Для виступу на підсумковій конференції з кожної групи студентів (як правило, це студенти, що проходили

педпрактику в одній школі) обирають одного студента. У виступі аналізують позитивні й негативні аспекти практики, цікаві знахідки досвіду педагогів, звертають увагу на забезпечення уроків роздавальним, ілюстративним матеріалом, на впровадження інноваційних методів і прийомів проведення уроків, виховних заходів учителями, студентами-практикантами. Особливу увагу звертають на труднощі, які відчували студенти під час підготовки проведення уроків з певних дисциплін.

Після закінчення педагогічної практики студент обов'язково має подати підсумкову документацію (звіт), вміст якої і повинен оцінити викладач.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Вимоги до оформлення щоденника педагогічних спостережень

Щоденник педагогічних спостережень – документ, у якому студент фіксує результати спостережень, аналізує їх, висвітлює зміст своєї роботи.

Щоденник педагогічних спостережень оформляється так:

- титульна сторінка: прізвище, ім'я, по-батькові студента, факультет, група, прізвище та ініціали групового керівника навчальної практики, місце її проведення, термін;
- I сторінка: назва загальноосвітнього навчального закладу (ЗНЗ), його адреса, прізвища директора, його заступників, класного керівника, вчителів;
- II сторінка: список класу, розміщення учнів за партами;
- III сторінка: розклад уроків та розклад дзвінків;
- IV сторінка: графік роботи на тиждень;
- V сторінка: індивідуальний план роботи студента на тиждень;
- робочі записи за кожен день практики;
- звіт з аналізом результатів педагогічних досліджень.

Щоб з'ясувати, як реалізуються гуманістичний підхід, особистісно орієнтований підхід і впроваджуються ідеї педагогіки співробітництва у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі, студенти виконують завдання, спрямовані на дослідження навчально-виховного процесу, а саме:

- дослідити ставлення учнів до ЗНЗ, уроків, учителів (Методика №1);
- дослідити стилі педагогічного керівництва навчальною діяльністю учнів (Методика №2);
- дослідити характер педагогічної взаємодії на уроці /урок -монолог і урок-діалог (Методика №3).

Форми звітності

1. Письмовий аналіз ставлення учнів до навчання.
2. Письмовий аналіз стилю педагогічного керівництва пізнавальною діяльністю учнів різних учителів.
3. Письмовий аналіз характеру взаємодії на уроках різних учителів.

Для дослідження діяльності вчителя пропонуємо виконати такі завдання:

- визначити тип професійної поведінки вчителів (Методика №4);
- дослідити характер взаємодії класного керівника з учнями (Методика №5).

Форми звітності

1. Письмовий аналіз типу професійної поведінки вчителів.
2. Письмовий аналіз характеру взаємодії класного керівника з учнями.

Для дослідження особливостей розвитку дітей, зокрема і підлітків та їх угруповань, студенти-практиканти виконують такі завдання:

- провести соціометрію (Методика №6);
- дослідити інтереси учнів (Методика №7).

Форми звітності

1. Письмовий аналіз результатів соціометрії.
2. Укладання карти інтересів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл накопичення балів відбувається із врахуванням поточного контролю роботи під час практики та за розділами звіту:

1. ведення щоденника педагогічних спостережень (0-10 балів);
2. письмовий аналіз ставлення учнів до навчання (0-10 балів);
3. письмовий аналіз стилю педагогічного керівництва пізнавальною діяльністю учнів різних учителів (0-10 балів);
4. письмовий аналіз характеру взаємодії на уроках різних учителів (0-10 балів);
5. письмовий аналіз типу професійної поведінки вчителів (0-10 балів);
6. письмовий аналіз характеру взаємодії класного керівника з учнями (0-10 балів);
7. письмовий аналіз результатів соціометрії (0-10 балів);
8. укладання карти інтересів (0-10 балів);
9. проведення виховного заходу (0-10 балів);
10. проведення профорієнтаційних заходів (0-10 балів).

Всього студент може набрати 100 балів.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

Інтервальна шкала оцінок встановлює взаємозв'язки між рейтинговими показниками і шкалами оцінок.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5(відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінювання звіту з практики передбачає перевірку рівня виконання студентами завдань, визначених програмою практики.

Оцінювання звіту з практики здійснюється винятково у формі особистого захисту студентом результатів проходження практики перед комісією з викладачів кафедри, до складу якої входять керівник практики від університету, викладачі дисциплін професійної підготовки і, за можливості, керівник практики від бази практики.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Амонашвілі Ш. О. Школа життя. Трактат про початковий ступінь освіти, заснованої на принципах гуманно-особистісної педагогіки. Хмельницький : Подільський культурно-просвітницький центр ім. М. К. Реріха, 2002. 172 с.
2. Імідж школи / упоряд. І. М. Рожнятовська. Київ : Вид. дім «Шкіл. світ», 2011. 120 с.
3. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 513 с.
4. Малаканова Л.В. Запровадження технологій особистісно-орієнтованого навчання при вивченні природничих дисциплін. *Науково-методичні основи змісту сучасної освіти* : навч.-метод. посіб. Полтава : ПОППО, 2006. С. 67-78.
5. Педагогічна майстерність : підруч. / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. Київ : СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
6. Пропедевтична практика III курс : методичні рекомендації / упоряд. : Гриньова М. В., Малаканова Л. В., Сорокіна Г. Ю. / Полт. нац. пед. ун-т. імені В.Г. Короленка. Полтава : ПП «Астроя». 2014. 53с.
7. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2004. 335 с.
9. Чотири тактики педагогічної підтримки дитини / упоряд. : А. Русаков, Н. Касіцина. Київ : Вид. дім «Шкіл. світ» : Вид. Л.Галіцина, 2006. 112 с.
10. Як зробити школу успішною : практичні кроки / упоряд. В. Зоц. Київ : Вид. дім «Шкіл. світ», 2007. 128 с.

Додаткова

1. Галіцина Л.В. Керівник : мистецтво взаєморозуміння. Київ : Вид. дім «Шкіл. світ», 2010. С. 6-115.
2. Гриньова М.В. Виховання: теорія і практика : навч.-метод. посіб. Полтава : ТОВ «Фірма» Техсервіс», 2012. 216 с.
3. Гриньова М.В. Саморегуляція : навч.-метод. посіб. Полтава : АСМІ. 2008. С. 82-102.
4. Корнієнко Я. П. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. *Завуч*. 2003. №7. С. 102.
5. Мілюткіна К. Психологія успіху. Київ : Главник, 2007. 136 с.
6. Охрімчук Р. Відчуйте Бога у дитині. *Шкільний світ*. 2003. № 6. С. 1-3.
7. Поєнко О. Розуміння вчителем особистості учнів підліткового віку, як фактор вирішення міжособистісних педагогічних конфліктів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2001. №1. С. 106-109.

Інформаційні ресурси

8. Вища освіта України і Болонський процес. URL : <https://wiki.tntu.edu.ua/>
9. Наскрізна програма практики. URL : http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/2014_prac/ukr_mova_ta_lit.pdf
10. Шкільні підручники. URL : <http://pidruchnyk.com.ua/>